

HAKİMİN DAVAYI AYDINLATMA ÖDEVİNE İLİŞKİN YARGITAY KARARLARI

“ Davacı kadın, dava dilekçesinde ziynet eşyalarının bir bankada kiralık kasada olduğunu bildirmiştir. Mahkemece Hukuk Muhakemeleri Kanununun 31. maddesinde düzenlenmiş bulunan **hakimin davayı aydınlatma ödevi** gereğince davacı kadından ziynetlerin hangi bankaya yatırıldığı sorulması, bildirilmesi halinde ilgili bankaya müzekkere yazılarak; kiralık kasada ziynetlerin bulunup bulunmadığı, bulunmuyor ise hangi tarihte kim tarafından alındığı araştırılarak, sonucu uyarınca karar verilmesi gerekirken ziynet isteminin ispatlanamadığı gerekçesiyle davalıya yemin ettirilip sonucunda da ziynet isteminin reddine karar verilmesi doğru görülmemiştir. “ (Yargıtay 2. HD, 12.05.2016, E:2015/16870, K:2016/9844)

“ Mahkemece davacının talepleri açık olmadığı halde açıklatma yapılmamıştır. Bu durumda öncelikle mahkemece yapılacak iş, 6100 sayılı HMK'nın 31. maddesindeki **hakimin davayı aydınlatma ödevi** çerçevesinde davacıya talep ettiği banka hesabının (şube/hesap numarası) ve alacak kalemlerinin her biri yönünden talep ettiği alacak miktarını ayrı ayrı açıklattırılması gerekir. “ (Yargıtay 8. HD, 19.09.2017, E:2016/17590, K:2017/11061)

“ Mahkemenin kabulüne göre dosya içerisinde yer alan bir kısım işçilere ait toplu bordrolar altında davacının yıllık izin kullandığına dair kayıtlar düşülmüş ve bu kayıtlar yetkili kurum amirlerince imzalanmıştır. Söz konusu kayıtlara mahkemece itibar edilmediği görülmüştür. **Hakimin davayı aydınlatma ödevi** kapsamında davacı asilin söz konusu belgeler hakkında isticvap edilerek diyecekleri sorulmalı, davalı işverenin kamu kurumu olduğu ve Mali-İdari kayıtlarının denetime tabi bulunduğu unutulmamalı ve işyerinden söz konusu belgeleri teyit eden sair belgeler var ise bunlar da getirtilerek sonuca gidilmesi gerekirken anılan belgelere itibar edilmemesi hatalı olmuştur. “ (Yargıtay 7. HD, 19.11.2015, E:2015/6060, K:2015/22918)

“ Somut olayda, dava konusunun değeri belli edilmemiş olmasına rağmen dava dilekçesinde talep edilen ziynet eşyaları açıkça belirtilmiştir. **Hakimin davayı aydınlatma ödevi** çerçevesinde davacıya dava konusunun değeri konusundaki belirsizlik tamamlattırılarak yargılama sürdürülmelidir. “(Yargıtay 3. HD, 27.05.2019, E:2019/866, K:2019/5018)

“ Davacılar vekili dava dilekçesinde, davalıların yaralama, tehdit ve hakaret eylemleri nedeniyle maddi ve manevi tazminat talep etmiştir. Ancak dava dilekçesinde hangi davacı için, hangi eylem nedeniyle, ne miktarda tazminat talep edildiği açık değildir. Şu durumda Mahkemece, **hakimin davayı aydınlatma ödevi** kapsamında davacıların dava dilekçesinde yer alan taleplerini, davalıların hangi eylemine dayandırdıkları ve bu eylem nedeniyle ne miktarda maddi ve manevi tazminat talep ettikleri hususlarının açıklattırılması gerekir “ (Yargıtay 4. HD, 21.02.2018, E:2016/4090, K:2018/1138)

“ Mahkemece, keşifte dinlenen yerel bilirkişi ve tanık beyanlarının çelişkili olduğu, taşınmazın kime ait olduğunun ispatlanamadığı kabul edilerek davanın reddine karar verilmiş ise de; taşınmazın hangi bölümünün kim tarafından, ne şekilde kullanıldığı kesin olarak belirlenmemiş, keşiflerde dinlenen yerel bilirkişi ve tanık beyanları arasındaki çelişki giderilmemiştir. O halde **hakimin davayı aydınlatma ödevi** bulunduğu gözetilerek, taşınmaz başında yaşlı, tarafsız, yöreyi iyi bilen, davada yararı bulunmayan şahıslar arasından seçilecek yerel bilirkişiler, aynı yöntemle seçilecek taraf tanıkları, ziraat bilirkişi ve teknik bilirkişi huzuruyla yeniden keşif yapılmalıdır. “ (Yargıtay 16. HD, 03.07.2017, E:2015/10730, K:2017/5004)

“ Hükme esas alınan bilirkişi raporunda çalışma saatine göre yasal ara dinlenme süresi düşülerek hesaplama yapılmıştır. Davacı tanıkları ile davalı tanığının yemek molası olarak kullandıkları süre bakımından beyanda bulunduğu, ara dinlenme konusunda beyanlarının net olmadığı anlaşılmaktadır. Hal böyleyken, **hakimin davayı aydınlatma ödevi** kapsamında, davacı tanıkları ve davalı tanığı yeniden dinlenilerek ara dinlenme hususunda beyanları alınarak ara dinlenme süresinin netleştirilmesi gereklidir. “ (Yargıtay 22. HD, 26.10.2017, E:2017/41281, K:2017/23117)

“ Dosya içerisinde yer alan Cumhuriyet Başsavcılığı'nın soruşturma dosyasında; davacının 'şüpheli ifade alma tutanağı'ndaki ifadesinde, davalının 2007 yılından 2010 yılına kadar borcu olduğunu ara ara bir kısım ödemeler yaptığını ancak borcun tamamını ödemediğinden, 2010 yılında işçiliği bıraktığına ilişkin beyanda bulunduğu anlaşılmış olup, davalının zaman zaman ödemeler yaptığını belirttiğine göre, bu hususun "**Hakimin, Davayı Aydınlatma Ödevi**" kapsamında araştırılıp, davacıya ceza dosyasındaki beyanı açıklattırılmak suretiyle alacak bedelinin belirlenmesi gerekir. “ (Yargıtay 13. HD, 19.11.2018, E:2016/5137, K:2018/10861)